

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1959-1960.

SÉANCE DU 10 MARS 1960.

Projet de loi portant statut des militaires qui ont effectué du service pendant la guerre 1940-1945 dans les forces belges en Grande-Bretagne.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA DEFENSE NATIONALE (1)
PAR M. HOUGARDY.

MESDAMES, MESSIEURS,

La Commission a consacré deux séances à l'examen du projet.

Le Ministre fait un exposé sur le projet en discussion. Il rappelle que les Forces Belges en Grande-Bretagne qui ont fait la preuve de la présence de la Belgique au combat ne jouissent pas encore d'un statut propre et que le projet a pour but de combler cette lacune, dans un esprit d'équitable sollicitude.

Le Ministre commente l'exposé des motifs du projet en discussion et précise qu'outre des avantages d'ordre moral, il s'agit d'une dotation et non pas d'une rente.

Cette dotation sera de 2.400 francs par semestre entier de service, à la condition que les revenus personnels des bénéficiaires ne dépassent pas un certain montant.

Le coût du projet ne dépassera pas 60 millions payables en sept annuités.

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. De Boodt, président; Baert, Clays Joseph, le chevalier de Schaetzen, Francen, Godin, Knops, Mme Lehouck, MM. Machtens, Moreau de Melen, le baron Nothomb, Oblin, Rassart, Van Buggenhout, Van den Berghe, Van Remoortel, le baron Zurstrassen et Hougardy, rapporteur.

R. A 5828.

Voir :

Document du Sénat :

108 (Session de 1959-1960) : Projet de loi.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1959-1960.

VERGADERING VAN 10 MAART 1960.

Ontwerp van wet houdende statuut van de militairen die tijdens de oorlog 1940-1945 in de Belgische strijdkrachten in Groot-Brittannië gediend hebben.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE LANDSVERDEDIGING (1)
UITGEBRACHT DOOR DE H. HOUGARDY.

DAMES EN HEREN,

De Commissie heeft twee vergaderingen gewijd aan het onderzoek van dit ontwerp.

De Minister geeft een uiteenzetting waarin hij er aan herinnert dat de Belgische strijdkrachten in Groot-Brittannië, die het bewijs hebben geleverd van België's deelneming aan de strijd, nog altijd geen eigen statuut hebben. Beoogd wordt die leemte aan te vullen in een geest van billijke bezorgdheid.

De Minister bespreekt de memorie van toelichting van het ontwerp en wijst erop dat, benevens voordelen van morele aard, de begunstigden een dotatie en geen rente zullen krijgen.

Deze dotatie zal 2.400 frank bedragen per volledige semester dienst, op voorwaarde dat de persoonlijke inkomsten van de gerechtigde een bepaald bedrag niet te boven gaan.

De kosten van het ontwerp zullen 60 miljoen niet overschrijden, welke som betaalbaar is in zeven annuïteiten.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De hh. De Boodt, voorzitter; Baert, Clays Joseph, ridder de Schaetzen, Francen, Godin, Knops, Mevr. Lehouck, de hh. Machtens, Moreau de Melen, baron Nothomb, Oblin, Rassart, Van Buggenhout, Van den Berghe, Van Remoortel, baron Zurstrassen en Hougardy, verslaggever.

Zie :

R. A 5828.

Gedr. St. van de Senaat :

108 (Zitting 1959-1960) : Ontwerp van wet.

Plusieurs commissaires, tout en admettant qu'une dotation soit accordée pour les périodes de combat, voudraient obtenir de la part du Ministre des précisions quant aux avantages accordés aux anciens combattants 1914-1918. Ces commissaires craignent que les combattants 1914-1918 soient moins bien traités que ceux de 1940-1945.

Un commissaire souhaite que le Ministre se préoccupe aussi du corps de volontaires pour la Corée.

Un commissaire regrette que le projet en discussion soit discuté 15 ans après la fin des hostilités. Il estime que ce projet répare une injustice et un oubli et qu'il n'aurait soulevé aucune remarque particulière s'il avait été discuté en même temps que les autres statuts pour les prisonniers de guerre, les prisonniers politiques, les résistants armés, les agents de renseignement et d'action, etc.

Il fait remarquer que le projet en discussion prévoit une dotation et non pas une rente.

Un commissaire croit se rappeler qu'après la guerre 1914-1918, il y a eu deux genres de dotation, l'une pour les années passées au front, l'autre pour les années passées au service militaire.

Le Ministre fournit des explications détaillées quant aux dotations attribuées aux militaires de la guerre 1914-1918 pour les mois passés au front et ceux passés à l'arrière ou comme prisonnier ou interné.

Il rappelle que le législateur de 1948 a accordé 2.400 francs par semestre aux prisonniers à condition que leurs revenus ne dépassent pas une certaine limite et que le projet en discussion prévoit la même somme pour les Forces Belges en Grande-Bretagne.

Quant à la rente de chevrons de front, elle est versée à tous les militaires et assimilés présents sous les drapeaux à une date antérieure au 11 novembre 1918. Le taux initial était de 100 francs pour le premier chevron et 50 francs pour les autres et la rente prenait cours à 55 ou 50 ans selon le nombre de chevrons de front. Depuis 1929, la rente prend cours lorsque l'ayant droit atteint l'âge de 45 ans; elle est doublée lorsque le bénéficiaire atteint :

- 55 ans pour les détenteurs de la Carte du Feu
- 65 ans pour les autres bénéficiaires.

Depuis 1958, les rentes doublées sont progressivement augmentées de manière à atteindre 32 % d'augmentation en 1961. Le taux actuel est de :

- 1.240 francs pour le 1er chevron;
- 620 francs pour les autres.

Le taux final sera de :

- 1.320 francs pour le 1er chevron;
- 660 francs pour les autres.

Verscheidene leden, die wel aannemen dat een dotatie wordt verleend voor de gevechtsperiodes, verlangen toch van de Minister enige opheldering over de voordelen verleend aan de oudstrijders 1914-1918. Zij vrezen namelijk dat de oudstrijders 1914-1918 minder goed worden behandeld dan die van 1940-1945.

Een ander lid spreekt de wens uit dat de Minister zich ook het lot van de Korea-vrijwilligers moge aantrekken.

Een ander lid nog betreurt het, dat dit ontwerp 15 jaren na het einde van de krijgsv verrichtingen wordt behandeld. Naar zijn mening wordt met dit ontwerp een onrechtvaardigheid en een verzuim goedge maakt. Hij zou daartegen niets hebben ingebracht, indien het ontwerp ter zelfder tijd was besproken als de statuten van de krijgsgevangenen, de politieke gevangenen, de gewapende weerstanders, de inlichtings- en actie-agenten.

Hij legt de nadruk er op dat het besproken ontwerp in een dotatie en niet in een rente voorziet.

Een lid meent zich te herinneren dat er na de oorlog 1914-1918 twee soorten van dotaties werden toegekend, een voor de aan het front, en een voor de in legerdienst doorgebrachte jaren.

De Minister verschaft uitvoerig ophelderigen over de dotaties die aan de militairen van de oorlog 1914-1918 werden toegekend voor de maanden doorgebracht aan het front en voor de maanden doorgebracht achter het front of als gevangene dan wel als geïnterneerde.

Hij wijst er op, dat de wetgever aan de krijgsgevangenen in 1948 2.400 frank per semester heeft toegekend, op voorwaarde dat hun inkomsten een bepaalde grens niet overschreden. Het huidig ontwerp verleent dezelfde som aan de Belgische strijdkrachten in Groot-Brittannië.

Wat nu de frontstreeprente betreft, deze wordt uitgekeerd aan alle militairen en gelijkgestelden die vóór 11 november 1918 onder de wapens waren. Aanvankelijk bedroeg ze 100 frank voor de eerste streep en 50 frank voor ieder van de volgende; ze werd uitgekeerd op 55- of op 50-jarige leeftijd, al naar het aantal frontstrepen. Sinds 1929 wordt de rente uitgekeerd wanneer de rechthebbende de leeftijd van 45 jaar bereikt; zij wordt verdubbeld bij het bereiken van de leeftijd van

- 55 jaar, voor de houders van de Vuurkaart;
- 65 jaar, voor de overige gerechtigden.

Sinds 1958 worden de verdubbelde renten geleidelijk verhoogd, zodat de verhoging 32 % zal bereiken in 1961. Het jaarlijks bedrag is thans :

- 1.240 frank voor de eerste streep;
- 620 frank voor de andere.

Het eindbedrag zal zijn :

- 1.320 frank voor de eerste streep;
- 660 frank voor de andere.

La rente de combattant et la rente de captivité, créées en 1956 sont payables à l'âge de 55 ans, à raison de 500 francs ou de 250 francs par semestre de service ou de captivité; elle est donc également inférieure à la valeur de la rente pour chevron de front.

Voilà pour la comparaison avec 1914-1918.

Quant aux forces belges en Grande-Bretagne, celles-ci ont été créées à la date du 12 août 1940. Les membres de ces forces ont été rémunérés conformément aux dispositions du règlement déterminant les droits du personnel de l'armée et de la gendarmerie aux diverses allocations et prestations, annexé à l'arrêté royal du 25 juin 1931.

Toutefois, en considération des conditions économiques du Royaume-Uni et des barèmes appliqués à l'armée britannique, les indemnités en général et les soldes des militaires de rang subalterne soldés ont été adaptées aux conditions matérielles de vie imposées aux militaires en Grande-Bretagne.

Le règlement codifiant le système de rémunérations appliqué aux forces belges a fait l'objet de l'arrêté délibéré en Conseil des Ministres à Londres, le 18 mai 1943 et a pris cours à la date du 1er juin 1940.

En ce qui concerne les militaires ayant rejoint ces forces en venant d'un territoire occupé ou non, ils ont été pris en force pour l'attribution d'un traitement ou d'une solde à partir du jour de leur départ moyennant certaines limitations de la durée du voyage.

Sans pouvoir résumer systématiquement les avantages accordés par les différents statuts, l'on peut dire que :

a) les *prisonniers de guerre* 1914-1918 et 1940-1945 ont bénéficié :

- d'une dotation, plus importante en 1914-1918 qu'en 1940-1945;
- d'une rente équivalente;
- de bonifications pour la pension et l'ancienneté;
- avantages moraux (distinctions honorifiques).

b) les *prisonniers* 1940-1945 ont eu en plus des avantages à caractère social (études des enfants, apprentissage, soins pour maladies contractées en captivité) que l'état de la législation sociale en 1920 ne permettait probablement pas d'envisager pour les prisonniers 1914-1918.

c) les *résistants armés* ont un statut tout à fait particulier. Leur participation à la résistance armée est comptée comme service militaire actif tant pour le traitement des militaires que pour les pensions de tous les agents de l'Etat et des Services Publics.

Ils bénéficient des pensions de réparation, du remboursement des dommages matériels seuls, d'une priorité pour les dommages de guerre, de bonifica-

De in 1958 ingestelde strijdersrente en gevangenschapsrente zijn betaalbaar op de leeftijd van 55 jaar naar rato van 500 of 250 frank per semester dienst of gevangenschap; zij is dus ook lager dan de frontstreeprente.

Tot daar de vergelijking met 1914-1918.

Wat de Belgische strijdkrachten in Groot-Brittannië betreft, deze werden op 12 augustus 1940 opgericht. De leden van deze strijdkrachten werden bezoldigd overeenkomstig de bepalingen van het bij het koninklijk besluit van 25 juni 1931 gevoegde reglement tot vaststelling van de rechten van het personeel van het leger en van de rijkswacht op de verschillende vergoedingen en uitkeringen.

Gezien echter de economische toestand van het Verenigd Koninkrijk en de bij het Engelse leger toegepaste schalen, werden de vergoedingen in het algemeen en de bezoldigingen van de lagere soldijtrekkende militairen aangepast aan de materiële levensomstandigheden van de in Groot-Brittannië gestationeerde militairen.

Het reglement tot codificatie van het bezoldigingsstelsel, toepasselijk op de Belgische strijdkrachten, heeft het voorwerp uitgemaakt van een in Ministerraad te Londen overlegd besluit van 18 mei 1943 en is op 1 juni 1940 in werking getreden.

De militairen die zich bij deze strijdkrachten hebben gevoegd vanuit een bezet of onbezet grondgebied, werden in de effectieven opgenomen voor de toekenning van een wedde of van een soldij vanaf de datum van hun vertrek, behoudens sommige beperkingen voor de duur van hun reis.

Zonder de door de verschillende statuten toegekende voordelen systematisch te kunnen samenvatten, mogen wij nochtans zeggen :

a) dat de *krijgsgevangenen* 1914-1918 en 1940-1945 hebben ontvangen :

- een dotatie, die groter is voor 1914-1918 dan voor 1940-1945;
- een gelijkwaardige rente;
- pensioen- en anciënniteitsbijslagen;
- morele voordelen (eretekens).

b) dat de *gevangenen* 1940-1945 bovendien voordelen van sociale aard hebben ontvangen (studie van de kinderen, vakopleiding, geneeskundige verzorging voor tijdens de gevangenschap opgedane ziekten) die door de stand van de sociale wetgeving in 1920 waarschijnlijk niet konden worden toegekend aan de gevangenen 1914-1918;

c) dat de *gewapende weerstanders* een heel bijzonder statuut genieten. Hun deelneming aan de gewapende weerstand geldt als actieve militaire dienst, zowel wat betreft de wedde van de militairen als de pensioenen van het personeel van het Rijk en de Openbare Diensten.

Zij genieten herstellpensioenen, de terugbetaling van de stoffelijke schade, voorrang inzake oorlogsschade, anciënniteitsbijslagen, voorrang voor de

tions d'ancienneté, d'une priorité pour les emplois publics, d'annuités supplémentaires pour les distinctions honorifiques.

d) les agents de renseignement et d'action, jouissent de tous les avantages prévus pour les Forces Combattantes en général pour l'avancement, les pensions, la priorité pour les emplois publics, les bonifications d'ancienneté, les pensions de veuves, la rente du combattant.

Le Ministre conclut en insistant sur le fait que les avantages accordés par le présent projet ne sont pas supérieurs à ceux qui furent accordés suite à la guerre 1914-1918, et que ce projet a été rédigé d'accord avec le Ministre des Finances, ce qui est une garantie très sérieuse pour la Commission de la Défense Nationale.

Cela prouve de plus que tous les avantages accordés par les autres statuts ont été harmonisés, et que le projet en discussion tend à réparer une lacune. Il demande aux membres de compléter leur œuvre antérieure en votant le projet.

La Commission se déclare satisfaite des précisions fournies par le Ministre et estime aussi que le projet répare une injustice à l'égard des membres des Forces Belges en Grande-Bretagne.

De plus, votre Commission tient à souligner que la rente de combattant et de captivité créée par la loi du 24 avril 1958 en faveur des combattants, des prisonniers politiques et des prisonniers de guerre 1940-1945, est applicable aux militaires ayant fait partie des forces belges en Grande-Bretagne « pour la durée prise en considération pour l'application du statut de ces forces » (art. 6, § 1er, 1°, b).

Les dispositions du titre II de la loi du 24 avril 1958 n'ont donc pu, jusqu'à présent, être appliquées aux membres des forces belges de Grande-Bretagne, faute de statut de ces forces. Le vote du projet de loi en discussion mettra fin à cette situation.

Ayant été amenée à se référer à la loi du 24 avril 1958 précitée, la Commission constate, une fois de plus, que les combattants de Corée ne sont pas bénéficiaires des dispositions de cette loi en ce qu'elle concerne l'octroi de la rente de combattant.

A l'unanimité, la Commission souhaite vivement que le Gouvernement prenne les mesures voulues pour combler cette regrettable lacune et accepte la proposition de loi qui est actuellement pendante devant la Commission des Finances.

Un commissaire désirerait savoir s'il est exact que des promotions exceptionnelles ont été accordées à certains officiers ou sous-officiers.

Le Ministre répond que les combattants des Forces belges en Grande-Bretagne n'ont jamais bénéficié de promotions particulières.

openbare betrekkingen, aanvullende annuïteiten voor de eretekens.

d) dat de inlichtings- en actieagenten alle voordelen genieten die aan de strijdende eenheden in het algemeen worden verleend inzake bevordering, pensioen, voorrang voor de openbare betrekkingen, anciënniteitsbijslagen, weduwepensioen, strijders-rente.

Tot besluit legt de Minister de nadruk op het feit dat de bij dit ontwerp verleende voordelen niet groter zijn dan die welke na de oorlog van 1914-1918 werden toegekend en dat het ontwerp is opgesteld in overleg met de Minister van Financiën, wat een zeer ernstige waarborg is voor de Commissie voor de Landsverdediging.

Dit bewijst bovendien dat alle bij de andere statuten verleende voordelen werden geharmoniseerd en dat het besproken ontwerp een leemte beoogt aan te vullen. Hij verzoekt de leden dit ontwerp aan te nemen om aldus hun vroeger werk te bekronen.

De Commissie neemt genoegen met de door de Minister verstrekte bijzonderheden en is van oordeel dat het ontwerp een onrechtvaardigheid ten overstaan van de leden van de Belgische strijdkrachten in Groot-Brittannië herstelt.

Verder wenst uw Commissie te onderstrepen dat de strijdersrente en de gevangenschapsrente, ingesteld bij de wet van 24 april 1958 ten voordele van de strijders, de politieke gevangenen en de krijgsgevangenen van 1940-1945, toepasselijk is op de militairen die deel uitmaakten van de Belgische strijdkrachten in Groot-Brittannië « voor de duur die, voor de toepassing op deze strijdkrachten van het statuut, in aanmerking werd genomen » (art. 6, § 1, 1°, b).

Tot dusver konden de bepalingen van Titel II van de wet van 24 april 1958 niet worden toegepast op de leden van de Belgische strijdkrachten in Groot-Brittannië, doordat deze strijdkrachten nog geen statuut hadden. Met de goedkeuring van dit ontwerp van wet zal aan deze toestand een einde worden gemaakt.

De Commissie heeft, naar aanleiding van deze verwijzing naar de wet van 24 april 1958, eens te meer geconstateerd dat de Koreastrijders niet onder deze wet vallen wat de toekenning van de strijdersrente betreft.

Eensgezind heeft de Commissie de wens uitgesproken dat de Regering de nodige maatregelen zal nemen om deze betreurenswaardige leemte aan te vullen en neemt zij het voorstel van wet aan dat thans bij de Commissie voor de Financiën hangende is.

Een lid vraagt of het juist is dat aan sommige officieren of onderofficieren buitengewone promoties werden verleend.

De Minister antwoordt dat de leden van de Belgische strijdkrachten in Groot-Brittannië nooit bijzondere promoties hebben gekregen.

Beaucoup de ces combattants sont rentrés dans la vie civile, et pour ceux qui sont restés à l'armée, il n'y a pas eu d'exception. Les promotions pour les grades d'officiers supérieurs se font au choix, compte tenu des mérites réels et complets des candidats retenus. Ce sont là des règles absolues, normales et courantes.

Un Commissaire demande combien de militaires des Forces Belges en G.-B. ont rejoint la vie civile et combien sont restés à l'armée.

Le Ministre ne peut citer des chiffres exacts, mais nombreux sont les militaires qui ont demandé d'être démobilisés rapidement. Immédiatement après la libération de la Belgique, le Gouvernement a accepté ces engagements volontaires pour participer à l'occupation militaire en Allemagne, mais par après a pratiqué une politique de découragement à l'égard de ces volontaires qui avaient le désir de faire carrière dans l'armée et qui ont été éliminés contre leur gré. Si on n'avait pas agi de cette manière on aurait rapidement disposé de cadres de valeur dont l'armée belge avait besoin.

La discussion générale est déclarée close.

Après une remarque d'un commissaire la commission unanime estime qu'il serait opportun de modifier l'article 13, alinéa 3 dans le sens indiqué par l'amendement ci-après :

« Article 13. — A l'alinéa 3, cinquième et sixième ligne, remplacer les mots « ou dans la colonie » par les mots « au Congo ou au Ruanda-Urundi. »

Les articles et le projet ainsi amendés ont été adoptés à l'unanimité, ainsi que le présent rapport.

Le Rapporteur,
N. HOUGARDY.

Le Président,
A. DE BOODT.

* * *

AMENDEMENT PRÉSENTÉ PAR LA COMMISSION.

ART. 13.

Au troisième alinéa, remplacer les mots « ou dans la Colonie » par « au Congo ou au Ruanda-Urundi ».

Tal van deze strijders hebben het leger verlaten en voor degenen die militair gebleven zijn, werden er geen uitzonderingen gemaakt. De bevorderingen tot hoofdofficier geschieden bij keuze, rekening gehouden met de werkelijke en volledige verdiensten van de in aanmerking komende kandidaten. Die regels zijn absoluut en worden normaal toegepast.

Een lid vraagt hoeveel militairen van de Belgische strijdkrachten in Groot-Brittannië naar het burgerleven zijn teruggekeerd en hoeveel er bij het leger zijn gebleven.

De Minister kan in dat verband geen juiste cijfers verstrekken, maar tal van militairen hebben gevraagd om spoedig te worden gedemobiliseerd. Onmiddellijk na de bevrijding van België heeft de Regering vrijwillige dienstverbintenissen om deel te nemen aan de militaire bezetting van Duitsland aanvaard, maar achteraf heeft zij een beleid gevoerd dat ontmoedigend was voor de vrijwilligers die carrière wilden maken bij het leger en die tegen hun wil werden uitgeschakeld. Was men anders opgetreden, dan zou men spoedig beschikt hebben over de degelijke kaders waaraan het Belgische leger behoefte had.

De algemene bespreking wordt voor gesloten verklaard.

Na een opmerking van een lid, was de Commissie eensgezind van oordeel dat het wenselijk is artikel 13, lid 3, te wijzigen in de zin van het onderstaande amendement :

« Artikel 13. — In het derde lid, zesde regel, de woorden « in de kolonie » te vervangen door « in Congo of in Ruanda-Urundi ».

De artikelen en het aldus geamendeerde ontwerp alsmede dit verslag zijn met algemene stemmen aangenomen.

De Verslaggever,
N. HOUGARDY.

De Voorzitter,
A. DE BOODT.

* * *

AMENDEMENT VOORGEDRAGEN DOOR DE COMMISSIE.

ART. 13.

In het derde lid van dit artikel, de woorden « in de kolonie » te vervangen door « in Congo of in Ruanda-Urundi ».